

*Powiat żarski na dawnej pocztówce
ze zbiorów Franciszka Łuckiewicza, Guntera Krause,
Czesława Walukiewicza i Sławomira Falkowskiego
Żary 2000*

W ostatnich latach można zauważyć ponowny renesans zainteresowań dziejami regionalnymi. Zwiększająca się systematycznie popularność historii lokalnej: rodzinnego miasta czy wsi, i regionalnej: gminy, powiatu, województwa – jako miejsca zamieszkania najbliższych, zajmuje nie tylko zawodowych historyków. Coraz częściej w rozpowszechnianiu wiedzy o najbliższej okolicy znaczącą rolę zaczynają odgrywać różnego typu wydawnictwa o charakterze popularnonaukowym przeznaczone np. dla kolekcjonerów. Mają one niejako podwójną wartość, przybliżają historię, a przy tym są swoistymi katalogami, bezcennymi dla zbieraczy pamiątek.

Interesującymi pozostałościami z przeszłości są stare kartki pocztowe. W naszym regionie o opublikowanie ich wizerunków z odpowiednim komentarzem pokusił się m.in. Głogów, Gubin i Świebodzin, a ostatnio, po wydaniu w 1998 roku *Żar na dawnej pocztówce ze zbiorów Jadwigi i Franciszka Łuckiewiczów*, ciekawym pomysłem jest, jak sądzę, album *Powiat żarski na dawnej pocztówce ze zbiorów Franciszka Łuckiewicza, Guntera Krause, Czesława Walukiewicza i Sławomira Falkowskiego* (Żary 2000).

Praca ta została wydana (co ciekawe) przez Pomorską Oficynę Wydawniczo-Reklamową s.c. z Bydgoszczy w nakładzie 2000 egzemplarzy, co jak na tego typu wydawnictwo jest liczbą dosyć znaczącą. Album zawiera trójjęzyczny komentarz (w języku polskim, angielskim i niemieckim), co może się przyczynić do zwiększenia kręgu potencjalnych nabywców. Całość jest poprzedzona interesującym wstępem mówiącym o historii powiatu żarskiego, w co wkomponowane są umiejętnie reprodukcje banknotów miast Żar i Lubska oraz fotografie innych pamiątek. Autor wstępu — Jerzy Tomasz Nowiński — skupił swoją uwagę na prahistorii oraz średniowiecznych i wczesnonowożytnych dziejach mieszkańców ziemi żarskiej, jej głównych osad i rodów, których losy związane są z tym regionem. Historia powiatu żarskiego w XIX i XX wieku została niestety zaledwie zasygnalizowana.

Reprodukowane pocztówki związane są ze stolicą regionu, innymi miastami i osadami powiatu żarskiego. Widnieje na nich m.in. herb miasta Żary, ratusz i rynek, dworzec kolejowy i dawne ulice. Bardzo interesująca jest karta przedstawiająca tzw. Pałac Leśny – miejsce założenia łoży masońskiej „3 Leśnych Róż” oraz pięcioobrazkowy „Gruss” – pocztówka, której tematyka nawiązuje do istniejącego w Żarach bractwa kurkowego. Poza Żarami warto zauważyć oryginalne pocztówki z Jasienia, m.in. czteroobrazkowy „Gruss”,

przedstawiający główne budynki miasta, których realistyczne szkice autor umieścił na liściu. Aż dziewięć kart przedstawia główne miejsca Lubuska. Wyjątkowa jest pocztówka z widokiem ogólnym miasta „z lotu ptaka”. Widok dworca kolejowego zaprezentowano dwukrotnie, na karcie z początku XX wieku i z 1917 roku. Można tutaj dostrzec istotne zmiany architektoniczne, które dokonały się w przeciągu niespełna dwudziestu lat. Ciekawe wydają się karty przedstawiające w sposób nieco barokowy miasto z jego najważniejszym obiektem, zespołem pałacowym, będącym w XVIII wieku własnością ministra Augusta II Sasa – hrabiego Henryka von Bruhla. Z kolei z sześciobrazkowej pocztówki możemy się dowiedzieć, jak wyglądały Lipinki Łużyckie na początku XX stulecia. Cztery karty przedstawiają główne zakłady przemysłowe i ulice Tuplic. Wyjątkowo piękne są karty z Trzebiela, na których widać pałac, rynek z nieistniejącym już budynkiem ratusza i główne ulice miasteczka. Na dwóch kartkach pocztowych widnieją zakłady ceramiczne i dworzec kolejowy w Łęknicy. Ośmio- i dziesięciobrazkowe „Grussy” ukazują najważniejsze miejsca Przewozu.

Album zawiera reprodukcje 114 kart pocztowych z 47 miejscowości powiatu żarskiego. Całość została wydana bardzo starannie, na papierze wysokiej klasy, w twardej oprawie. Pewnym (jak sądzę – przypadkowym) niedociągnięciem są umieszczone po wewnętrznej stronie pięknej kolorowej okładki prawie zupełnie nieczytelne mapki powiatu żarskiego. Warto również zaznaczyć, iż publikacja o podobnym charakterze, ale dotycząca Świebodzina, zawiera we wstępie omówienie kolekcji nie tylko pod względem tematycznym, lecz także — co wartościowe — również pod kątem różnorodnych technik zastosowanych podczas tworzenia kart pocztowych (*Świebodzin i okolice na dawnych kartach pocztowych*, red. M. Nowacki, Świebodzin 2000). Tego typu informacji zabrakło w omawianym wydawnictwie.

Oczywiście niezależnie od drobnych uchybień tego typu inicjatywa wydawnicza ze wszech miar jest godna pochwały. Publikacja, jak wspomniano wyżej, spełnia nie tylko funkcję oryginalnego popularyzatora wiedzy o regionie czy swoistego katalogu dla zbieraczy dawnych pocztówek, ale niesie ze sobą również walory dydaktyczne – jest mianowicie dobrą „książką do historii” dla każdego młodego mieszkańca ziemi żarskiej.

Dariusz Fabisz